

Jan-Hendrik de Jonge (links) en Robert Koenders.

KEUZES WORDEN AAN DE KEUKENTAFEL GEMAAKT

Leerlingen maken veel keuzes, waarvan er twee extra belangrijk zijn: de keuze van een profiel voor de bovenbouw en de keuze van een opleiding ná Candeia. De school biedt veel ondersteuning, maar ouders hebben ook een rol. Daarom een aantal *tips & tricks* van Robert Koenders en Jan-Hendrik de Jonge. Zij zijn als decanen dé deskundigen, maar zelf vinden ze ouders de beste loopbaanbegeleiders.

MOGEN OUDERS ZICH ERMEE BEMOEIEN?

Robert: "Wat mij betreft is het *moeten*. Leerlingen maken op jonge leeftijd keuzes die vaak bepalend zijn voor de rest van hun leven. Natuurlijk wil je als ouder daarbij betrokken zijn. Toon belangstelling en praat erover. Ouders zijn de beste loopbaanbegeleiders."

Jan-Hendrik: "Keuzes worden uiteindelijk aan de keukentafel gemaakt, niet op school. Wij weten hoe het allemaal in z'n werk gaat en wat de mogelijkheden zijn, maar als ouder ken je je kind beter dan wie ook. Stimuleer je kind om verder te kijken als het te snel kiest en help je kind als het niet kan kiezen."

MEER NAAR OPEN DAGEN?

Jan-Hendrik: "Gemiddeld 40 procent van de leerlingen valt uit in het vervolgonderwijs, meestal omdat ze geen reëel beeld hebben van de opleiding. Dus ja: ga mee en bereid samen vragen voor. Blanco er naartoe gaan is ook blanco weer terugkomen."

Robert: "Maak er een leuke dag van, zodat je dochter of zoon voelt dat het belangrijk is. Leerlingen moeten een goed beeld hebben van een opleiding. Het komt te vaak voor dat leerlingen bijvoorbeeld 'iets met kinderen' willen, maar geen idee hebben wat dat in het echt inhoudt."

IN HOEVERRE MAG JE 'STUREN'?

Robert: "Het moet niet 'moeten' worden. Zo van: je móet dat vak kiezen of je móet na de mavo naar de havo. Het moet de keuze van je kind blijven, anders gaat het vroeg of laat mis. Maar je mag wel kritische vragen stellen: past dit vak wel bij wat je wilt worden? Of: weet je dat de politieopleiding fysiek best zwaar is?"

Jan-Hendrik: "Je kind kiest, maar als je het als ouder niet eens bent met een keuze, mag je dat aankaarten. Bijvoorbeeld als je kind geen extra vak wil omdat het in de klas

dan een studiebol is of als het dezelfde keuze maakt als een vriendje of vriendinnetje. Dat zijn geen goede redenen en daar hoeft je geen begrip voor te hebben."

DOCHTER OF ZON, MAAKT DAT UIT?

Jan-Hendrik: "Dat is wel iets om op te letten. Jongens zijn vaak laatbloeiers. Ze voelen de druk pas op het laatste moment. Meisjes zijn pro-actiever, maar blijven bevestiging zoeken. Ze gaan twee keer naar dezelfde open dag om niet de verkeerde keuze te maken. Daarom moet je jongens achter de vodden aan zitten en meisjes bemoedigen."

Robert: "Jongens kijken vaak wat minder vooruit. Daardoor switchen ze makkelijker, dus toch een ander vak of een andere opleiding. Dat geeft niks. Het keuzeprocess is geen rechte lijn van A naar B. Meisjes hebben de komende tien jaar al uitgestippeld. Dat kan ook een valkuil zijn."

EN ALS JE KIND HET ÉCHT NIET WEEFT?

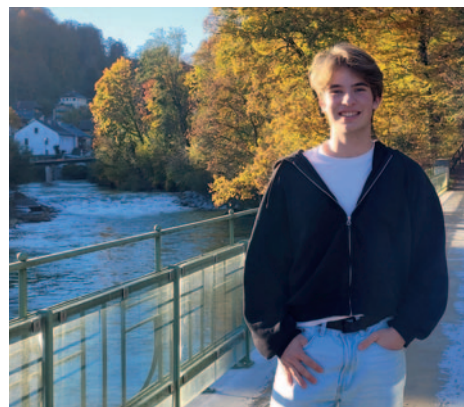
Jan-Hendrik: "Het moeilijkste is een leerling die allemaal zevens haalt met dezelfde inspanning. Dan heb je geen aanknopingspunt. Draai het om en vraag welk vak je kind wil laten vallen en dan borduur je daarop voort."

Robert: "Hetzelfde geldt bij de keuze van een vervolgopleiding: niet weten is afstrepen, net zo lang tot enkele opties overblijven. Daarna is het een kwestie van in actie komen: ga praten met docenten en bezoek open dagen."

'HET MENGDE GOED MET DE OOSTENRIJKSE LEERLINGEN'

De examenklassen van havo en vwo hebben de CAN-week doorgebracht in het buitenland. De vier havo-klassen gingen naar Duitsland, de twee vwo-klassen naar Oostenrijk. "We leren veel, maar het is natuurlijk ook hartstikke gezellig om met je klas op pad te zijn", vertelt vwo-leerling Daniël van der Last aan de telefoon vanuit het hostel in Bad Ischl.

De vwo-klassen stapten maandagavond laat in de bus naar Oostenrijk en waren vrijdagavond weer terug. Ze trokken op met leeftijdgenoten van het *Bundesrealgymnasium* in Gmunden. Denk niet dat het een weekje vakantie waren was. Daniël: "Zeker niet, het programma zat redelijk vol. We hadden de eerste dag kennismakingsactiviteiten en de tweede dag een markt met informatie over de Oostenrijkse cultuur. De derde dag zijn we met een gondel de Gmundnerberg op geweest. De omgeving is heel mooi." De voertaal in Oostenrijk was Engels. "In zo'n week kom je erachter dat we best wel prima Engels praten. Ik denk oprecht dat dit voor mijn hele klas geldt. De Oostenrijkse leerlingen zitten op hetzelfde niveau, waardoor je goed met elkaar kunt communiceren. Het is heel nuttig geweest. Ik formuleer nu soepeler in het Engels."

Het Oostenrijkse onderwijs staat bekend als strenger dan in Nederland, maar daar heeft Daniël weinig van meegereggen. "Dat komt misschien omdat we geen gezamenlijke lessen hadden. Wat ik wel opvallend vond, is dat in Oostenrijk het ene jaar alle nadruk op de talen ligt en het jaar erop op de bètavakken. Bij ons kies je een profiel en ga je daarin door." Daniël kijkt terug op een geslaagde week: "Wij hebben sowieso een leuke klas en het mengde goed met de Oostenrijkse leerlingen. Er waren best veel gelijkenissen tussen hun en ons. Maar niet meer dan ik had verwacht. Ik had vooraf niet echt een beeld."

EU-PROGRAMMA ERASMUS+

De reis naar Oostenrijk is onderdeel van ePALS, een schoolbreed internationaliseringsproject dat wordt gesubsidieerd vanuit het EU-programma Erasmus+. "Het doel is grenzen verleggen door andere landen en culturen te leren kennen", legt coördinator internationalisering Marieke van 't Veld uit. Vmbo en mavo gaan aan het einde van het voorjaar op reis, havo en vwo in het begin van het examenjaar. De buitenlandse scholen brengen later een tegebezoek aan Candeia.

in the picture

(ON)VRIJHEID: BELANGRIJK OM HET EROVER TE HEBBEN

De mavo-tweedeklassers en de havo-derdeklassers bezochten in de CAN-week het Free Future Festival in Nijmegen. Een festival over vrijheid en onvrijheid. Helaas een onderwerp dat met de oorlogen en conflicten in Oekraïne, het Midden-Oosten en op nog veel meer plekken in de wereld heel actueel is. "Het is belangrijk om het erover te hebben", vindt Amy de Lange (3-havo).

Het festival begon met een gesprek onder leiding van Edson da Graça. Hij is stand-upcomedian en acteur, maar vooral bekend als jurylid van *Holland's Got Talent*. Amy: "Hij drukte op een rode knop en dan kwam er een stelling in beeld, bijvoorbeeld: moet je gaan voetballen in een stadion waar tijdens het bouwen mensenrechten zijn geschonden. Wat mijn mening is? Ik vind dat dat niet kan."

Na het programmaonderdeel met Edson da Graça konden de leerlingen drie workshops kiezen. Amy en haar vriendin Salomé kozen voor rap, poëzie en foley-art. "Dat is geluidseffecten maken bij filmbeelden. Wij hadden een zwart-witfilm over een kamp met soldaten. We hebben marcheren nagedaan met voetstappen." Het rappen, met een rapper die heeft meegedaan aan *Holland's Got Talent*, viel het meest in de smaak. "We hadden het nog nooit gedaan,

maar het ging best goed. We moesten een rap maken over vrijheid van meningsuiting." Amy vindt het goed dat Candeia meedeed aan het Free Future Festival. "Het was leuk, maar het onderwerp is natuurlijk niet niks. Het is belangrijk om het erover te hebben." Maakt ze zich zorgen? "Dat vind ik een lastige vraag. Het is heel heftig voor mensen die leven in oorlogsgebieden, maar ik denk er niet iedere dag over na. Het komt wel dichterbij, maar het is niet mijn leefwereld."

vraagjes

Waarom Candeia? *Eerst omdat ik dyslexie heb en Candeia dat goed geregeld heeft. Nu omdat je kunt zijn wie je wilt zijn. Je bent hier vrij.*

Leukste dag? *Woensdag, omdat we dan eerder uit zijn.*

Wat doe je in de pauze? *Met vrienden rondlopen, kletsen en eten. Nu het kouder wordt, gaan we niet meer naar buiten. Maar ik vind dat het nieuwe schoolplein heel mooi is geworden.*

Beste vriend(in)? *Salomé Bosch.*

Huiswerk? *Je kunt het meeste op school doen. Behalve geschiedenis, dat is echt veel.*

Wat wil je later worden? *Geen flauw idee.*

Hoe zou jij lesgeven? *Goed uitleggen, goed helpen en niet streng zijn, want dat ik vind ik als leerling ook niet fijn.*

Wat ga je nooit meer vergeten? *Mijn vrienden en mijn tijd op Candeia.*

column

RESPECT!

Respect. Een bekend woord voor mensen met huisgenoten in de puberleeftijd. Het wordt gevraagd, soms geëist en niet altijd gegeven. Er gebeurt ook veel met onze jongeren. Ze zijn bezig met loslaten en losgelaten worden, met hun leeftijdsgenoten en met hun groei en ontwikkeling. Er is minder ruimte voor de volwassen wereld om hen heen. Dan helpt het dat er volwassenen zijn die dat zien en begrijpen. Die weten wanneer een compliment nodig is, een knipoog, een grap of een geïnteresseerde vraag. En inderdaad: af en toe ook een duidelijke grens. Op school doen docenten en ondersteunende medewerkers dit elke dag. Zij vervullen een ontzettend belangrijke functie in onze samenleving. Daarom verdienen ook zij een welgemeend... respect!

DEBBY KOK rector (waarnemend)

PS: 5 oktober was de Dag van de Leerkracht.

AGENDA

30 okt. t/m 5 nov. Toetsweek bovenbouw havo/vwo. 31 okt. Herkansingen 4-mavo. 1 nov. Herkansingen 4-bb/kb. Schoolfeest Halloween. 12 nov. Sportoriëntatie 5-havo en 6-vwo (vanaf 14.15 uur). Voorlichtingsavond Elt. (zie onder). 13 nov. Voorlichtingsavond Sat. 19 nov. Sportoriëntatie 5-havo en 6-vwo (vanaf 14.15 uur). Presentatieavond technasium 1-havo/vwo. 20 nov. Voorlichtingsavond Elt. 21 nov. Voorlichtingsavond Sat. Van leerling naar student: hbo-bezoek 4-havo.

VOORLICHTINGS- AVONDEN MET UITLEG IN KLEINE GROEPEN

November staat op Candeia in het teken van de voorlichtingsavonden. Ouders van kinderen in groep 7 en 8 - en leerkrachten! - zijn van harte welkom om onze school (nog) beter te leren kennen. Beide locaties houden twee voorlichtingsavonden, zodat het altijd past in de agenda. Onze contactpersonen voor het basisonderwijs vertellen wat u kunt verwachten.

ROMY SLAGTER (Eltensestraat)

"We hebben een centrale inloop in de aula. Daar staan kraampjes van de profielen en de vakken sociale vorming, handvaardigheid en muziek. Sociale vorming gaat over groepsvorming en hoe je in de klas met elkaar omgaat. Niet iedere school heeft dit vak, dus daar zijn we best trots op. Daarna gaan we in kleinere groepen naar een praktijklokaal, waar mentoren vertellen over ons onderwijs, de leerlingbegeleiding, de dakpanklassen en de activiteiten. Alle groepen krijgen dezelfde informatie, maar een kleine groep is fijner want dan is er meer ruimte voor vragen. Na afloop is het ondersteuningsteam aanwezig voor vragen over bijvoorbeeld dyslexie."

ODETTE WESTERVELD (Saturnus/technasium)

"Wie kan beter over Candeia vertellen dan onze leerlingen? We beginnen dan ook met een algemene presentatie van ongeveer tien minuten en een leuke leerlingactiviteit. Daarna gaan we, net als op de locatie Eltensestraat, in kleinere groepen uiteen, waarna collega's en leerlingen vertellen wat Candeia te bieden heeft. Vervolgens is er gelegenheid om informatie te krijgen over onze ondersteuning en over het technasium of om vragen te stellen aan docenten, ouders of leerlingen. Er is dus voldoende tijd om alle informatie te krijgen die je als ouder wilt weten."

- Eltensestraat (vmbo-bb/kb en mavo): dinsdag 12 november en woensdag 20 november, 19.30 - 21.00 uur.
- Saturnus (mavo/havo en havo/vwo): woensdag 13 november en donderdag 21 november, 19.30 - 21.00 uur.

De voorlichtingsavonden zijn niet bedoeld voor kinderen.